

บันทึก

เรื่อง การตีความคำว่า “รัฐวิสาหกิจ” ตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐาน
สำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘
(กรณี สถานธนาบาล สำนักงานตลาด สถานีวิทยุ ปชส. ๗
สำนักงานปฎิ บริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด
และเทศบาลชัยอื่น ๆ ที่กรุงเทพมหานครจัดตั้งขึ้น

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ ที่ สร.๐๒๐๓/๙๘๑ ลงวันที่ ๒๐
มกราคม ๒๕๑๘ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอให้พิจารณาให้ความเห็นตามความ
ประสงค์ของกระทรวงมหาดไทย สถานธนาบาล สำนักงานตลาด สถานีวิทยุ ปชส. ๗ สำนักงาน
ปฎิ บริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด และเทศบาลชัยอื่นใดที่จะจัดตั้งขึ้นในอนาคต ซึ่งกิจการต่าง ๆ
ดังกล่าวเป็นกิจการที่ดำเนินการโดยงบประมาณของกรุงเทพมหานครทั้งสิ้น นั้น จะเป็น
รัฐวิสาหกิจตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงาน
รัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๒) ได้
พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วเห็นว่า

(๑) ปัญหาที่ว่ากิจการสถานธนาบาล สำนักงานตลาด สถานีวิทยุ ปชส.๗ และ
สำนักงานปฎิ จะเป็นรัฐวิสาหกิจตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับ
กรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือไม่นั้น มีประเด็นที่ต้องพิจารณาแต่เพียงว่า
กิจการเหล่านั้นเป็นหน่วยงานธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของหรือไม่ เมื่อพิจารณาถึงความหมายของคำว่า
“หน่วยงานธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของ” ของบทนิยามคำว่า “รัฐวิสาหกิจ” ในมาตรา ๔^๑ แห่ง
พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ แล้ว
เห็นว่าย่อมหมายถึงหน่วยงานที่การจัดตั้ง การบริหาร การดำเนินการ และการควบคุม มิได้

^๑ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า

(๑) องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล หรือกิจการของ
รัฐตามกฎหมายที่จัดตั้งกิจการนั้น และหมายความรวมถึงหน่วยงานธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของ แต่ไม่รวมถึงองค์การ
หรือกิจการที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อสงเคราะห์หรือส่งเสริมการใด ๆ ที่มีใช้ธุรกิจ

(๒) บริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่กระทรวงทบวงกรม หรือทบวงการเมืองที่มี
ฐานะเทียบเท่า และหรือรัฐวิสาหกิจตาม (๑) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ หรือ

(๓) บริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่กระทรวงทบวงกรม หรือทบวงการเมืองที่มี
ฐานะเทียบเท่า และหรือรัฐวิสาหกิจตาม (๑) และหรือ (๒) มีทุนรวมอยู่ด้วยถึงสองในสาม

เป็นไปตามกฎหมายใดโดยเฉพาะ แต่รัฐได้นำรายได้ของแผ่นดินมาจัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ของรัฐ เนื่องจากคำว่า “รัฐ” ในบทนิยามไม่ได้บัญญัติเป็นการเจาะจงว่าได้แก่กระทรวงทบวงกรม หรือ ทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่าดังเช่นใน (๒) และ (๓) ของบทนิยามดังกล่าว จึงเห็นว่า กฎหมายประสงค์จะให้ความหมายที่แตกต่างกัน คือให้ความหมายอย่างกว้างว่ารัฐในฐานะที่มีหน้าที่ปกครองไม่ว่าจะเป็นการปกครองในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่น ดังนั้น เมื่อ กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นจังหวัดอันเป็นหน่วยงานของรัฐ และแม้จะดำเนินกิจการทั้งหลาย เหล่านี้ โดยใช้เงินส่วนหนึ่งจากรายได้ของกรุงเทพมหานครเองก็ตาม แต่กิจการทั้งหลายเหล่านี้ก็เป็นกิจการที่เห็นได้ว่าจัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ของรัฐ ซึ่งกรุงเทพมหานครได้รับเงินอุดหนุนจากงบประมาณของแผ่นดินอีกส่วนหนึ่งด้วย จึงย่อมอยู่ในความหมายของหน่วยงานธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของ ด้วยเหตุผลดังกล่าว กิจการสถานธนาอนุบาล สำนักงานตลาด สถานีวิทยุ ปชส.๗ และ สำนักงานปยุต จึงเป็นรัฐวิสาหกิจตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับ กรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘

(๒) ส่วนปัญหาที่ว่า บริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด จะเป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือไม่นั้น คงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาแต่เพียงว่าบริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด เป็นบริษัทจำกัดที่กระทรวงทบวงกรม หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่ามีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบหรือไม่ กรณีเรื่องนี้แม้ว่ากรุงเทพมหานครซึ่งมีทุนอยู่ในบริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด เกินร้อยละห้าสิบและมีฐานะเป็นจังหวัดทั้งเป็นทบวงการเมือง ตามข้อ ๑^๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๕ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และมาตรา ๖^๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘ ก็ตาม แต่ก็หาได้เป็นทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่ากระทรวงทบวงกรมไม่ บริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด จึงไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘

สำหรับเทศพาณิชย์ที่จะมีการจัดตั้งขึ้นในอนาคตนั้น กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๒ เห็นว่า การที่จะพิจารณาว่าเป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับ

^๒ ข้อ ๑ ให้เรียกนครหลวงของประเทศไทยว่า “กรุงเทพมหานคร”

กรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ มีเขตท้องที่ตามที่นครหลวงกรุงเทพธนบุรีมีอยู่ในวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ

^๓ มาตรา ๖ ให้กรุงเทพมหานครเป็นทบวงการเมือง มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น นครหลวงโดยมีระเบียบการปกครองตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และมีอาณาเขตท้องที่ตามที่กรุงเทพมหานครมีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้แบ่งพื้นที่การปกครองกรุงเทพมหานครออกเป็นเขตและแขวงตามลำดับ ตามพื้นที่เขตและแขวงที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดอ้างอิงพื้นที่จังหวัด ให้หมายถึงพื้นที่กรุงเทพมหานครอ้างอิงพื้นที่อำเภอ ให้หมายถึงพื้นที่เขต อ้างอิงพื้นที่ตำบล ให้หมายถึงพื้นที่แขวงตามพระราชบัญญัตินี้

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงพื้นที่กรุงเทพมหานคร ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

กรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือไม่ นั้น เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆ ไปว่าเทศพาณิชย์นั้นๆ เข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นรัฐวิสาหกิจหรือไม่ ในชั้นนี้ยังไม่มีกรณีที่จะพิจารณาแต่อย่างใด

ตามเหตุผลที่ได้วินิจฉัยข้างต้น กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๒ จึงเห็นว่า สถานธนาอนุบาล สำนักงานตลาด สถานีวิทยุ ปชส.๗ และสำนักงานปุ๋ย เป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ ส่วนบริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด ไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายดังกล่าว

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘